

2025-10-06

**Till Socialdepartementet**  
[s.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:s.remissvar@regeringskansliet.se)

**SOU 2025:61 Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen fram**  
**Diarienummer: S2025/01111**

Familjerättssociomernas riksförening, FSR, har beretts möjlighet att lämna remissutlåtande på Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen fram. Remissvaret ska ha inkommit till Socialdepartementet senast 6 oktober 2025.

**Om FSR**

Familjerättssociomernas riksförening, FSR, har drygt 700 medlemmar som är yrkesverksamma sociomer inom familjerätt i offentlig regi.

**FSR:s remissvar**

I familjebildandet via adoption har familjerättssekreteraren en viktig roll. Det är vi familjerättssekreterare som ger enskilda rådgivning om adoption och adoptionsprocessen, vi hänvisar till utbildningsinstanser som erbjuder kursen för blivande adoptivföräldrar, vi utreder sökandens lämplighet, vi lägger förslag gällande beslut om medgivande, vi fattar beslut om att adoptionsförfarandet ska få fortsätta efter ”barnbesked” och vi följer upp adoptivbarnet i uppföljningsarbetet efter ankomst till familjen. Familjerätten finns därefter även vid behov av stöd för familjen.

Antalet internationella adoptioner har minskat betydligt på senare år och adoptionsärendena har därmed blivit en alltmer sällan förekommande arbetsuppgift på familjerätten. Den kunskap, de rutiner och den metodutveckling som tidigare funnits gällande adoptionsområdet på familjerätterna i landet befaras ha minskat och nedprioriterats i takt med detta. De beskrivna arbetsuppgifterna gällande adoption har många av oss familjerättssekreterare tagit oss an med glädje och hög motivation eftersom utgångspunkten varit att bidra till att ge barn möjlighet till tryggt liv. Genom media, tidigare granskningar och till viss del även i vårt familjerättsliga arbete har vi sedan tidigare förstått att det ibland funnits oklarheter samt enskilda fall där det inte gått rätt till. Utredningen har därför fyllt en mycket viktig funktion i att bringa större klarhet i detta som redan anats.

Som utredaren på ett mycket klargörande och tydligt sätt beskrivit har familjerättens möjligheter att bedriva arbetet utifrån barnens bästa byggt på tillit att de övriga delarna i kedjan fungerat. Det är med sorg och bestörtning som vi måste konstatera att så inte skett och att vi på landets familjerättsenheter därmed bidragit till att upprätthålla ett system som allvarligt kan ha skadat barns rättigheter. Detta står helt i motsats till den uppgift vi har att utöva, och även vad vi som enskilda individer och socialarbetare vill medverka till.

FSR är ofta tillfrågad som remissinstans och vi konstaterar att det är sällan som en statlig utredning inneburit en sådan omtumlande och känslomässig läsning som Adoptionskommissionens betänkande. FSR uppfattar att utredningen är genomarbetad, stringent och att den håller en hög nivå. Det finns för oss numera ett före och efter i att ha tagit del av redovisningen om alla dessa oegentligheter vid adoptionsförfarande.

FSR ställer sig bakom de förslag som utredningen föreslår.

FSR har valt att kommentera några särskilda delar ur betänkandet.

### **Gällande förslag att internationella adoptioner av okända barn ska upphöra**

Adoptionskommissionens rapport visar på ett flertal mycket allvarliga brister i Sveriges adoptionsverksamhet. Bristerna är så pass allvarliga att de kan utgöra brott och allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter, skapa bestående trauman och skador hos de adopterade och deras ursprungsfamiljer, försvåra ursprungssökning, leda till adopterades förlust av namn och urfolksrättigheter, samt kan vara en form av olagligt försvinnande.

Det är FSR:s självklara inställning att det inte är förenligt med svensk myndighetsutövning att bidra till att människor, och i synnerhet mycket små barn utan möjlighet att själv föra sin talan, riskerar att drabbas på detta sätt. Barnkonventionen och svensk lag är mycket tydliga med att i ärenden som gäller barn så ska barnets bästa, och inget annat intresse, komma först. Rapporten visar med stor skärpa att regelverket runt internationella adoptioner inte uppfyller detta krav.

Eftersom utredaren inte visar på någon alternativ väg genom exempelvis nya möjligheter till kontroll för tillsynsmyndigheten (MFoF) så ser vi det som en omöjlighet för svenska kommuner att med nuvarande lagstiftning fortsätta arbetet med internationella adoptioner genom förmedling av adoptionsorganisationer. FSR instämmer i utredarens slutsatser att internationella adoptioner av okända barn genom förmedling av adoptionsorganisationer bör upphöra.

Men vad händer om förslaget inte går igenom? Ifall utredningen och dess förslag inte leder fram till ett stopp av dessa internationella adoptioner (med okända barn) så finns ett mycket stort arbete att göra för att nå upp till rättssäkerhet. Det får aldrig mer finnas oklarheter och oegentligheter huruvida barns tillgänglighet för adoption är kontrollerad samt lever upp till alla de lagmässiga, moraliska och etiska krav som måste ställas utom tvivel.

Detta kommer att innebära ett omfattande arbete som bl a innefattar:

- att säkerställa barns och deras ursprungsfamiljer rättigheter i adoptionsprocessen,
- att tillsynsmyndigheten MFOF måste kunna upprätta rutiner och utöva kontroll över att handlingar rörande aktuella barn i ursprungslandet är korrekta,
- att kontrollen under processen stärks. Det måste vara klart att barnet är det barn som uppges i handlingarna, att det finns ett giltigt samtycke till adoptionen och att samtliga kända uppgifter om barnet såsom namn, familjerelationer och hälsa är korrekta.

Ovanstående är en förutsättning för att enskilda familjerättssociomer i adoptionsärenden ska kunna fullfölja sitt arbete med myndighetsutövande där barnet bästa kommer främst.

### **Gällande förslag om nationellt resurscenter**

FSR ställer sig positiv till utredningens förslag om ett samlat nationellt resurscentrum för adopterade personer och adoptionsfrågor. Utifrån vad som framkommer i utredningen gällande alla de oegentligheter som förekommit så uppfattar FSR ett stort behov av ett kunskapsbringande centrum. Behovet av att samordna adoptionsfrågor och stöd har funnits länge. Detta center kan bidra till att:

- identifiera behovet av ny kunskap inom adoptionsområdet
- erbjuda individuellt stöd till de som misstänker att det förekommit oegentligheter i sin adoption
- bidra till att öka den adoptionsspecifika kunskapen till de yrkesverksamma som i sitt arbete möter adopterade personer.

Stödet som samhället erbjuder adopterade och adoptivföräldrar måste stärkas och vara av god kvalitet. Vilket stöd de adopterade och deras familjer blir erbjudna idag varierar beroende på vilken kommun de bor i. Att öka kompetensen om adoption hos de som ska erbjuda samtalsstöd ser FSR som en självklarhet och grundförutsättning. Även i det fall stödet skulle samordnas centralt är det viktigt att till exempel samtalsstöd för adopterade vid behov även kan erbjudas lokalt.

FSR ser behov att erbjuda adopterade personer ett forum eller en mötesplats med andra adopterade som delar samma erfarenhet. Att erbjuda både stöd av mer praktisk karaktär, till exempel ursprungssökning och en DNA-bank men även mera kunskapsstöd och forskning ser FSR som ett sätt att möta behoven.

FSR:s förhoppning är att ett nationellt resurscentrum blir ett stöd för professionella som handlägger adoptionsärenden för att hjälpa till att bibehålla god kvalitet i utredningar, bedömningar samt medverka till en likvärdighet i bedömningar över hela landet.

FSR ser stort behov av att familjerättssekreterare ska kunna konsultera ett kompetent metodstöd i enskilda ärenden så som ett nationellt resurscentrum skulle kunna erbjuda. En sådan hjälp skulle ytterligare bidra till att göra arbetet med internationella adoptioner mer rättssäkert. Kunskapshöjande insatser kan ske genom utbildningar, rådgivning per telefon samt riktade utbildningsinsatser.

Utredningens förslag om att det ska vara MFOF som genomför och upprättar det nya nationella resurscentret har FSR inget att erinra mot.

Styrelse genom

Anna-Lina Megitt  
Ordförande FSR